

Pôsobnosť Slovenskej inšpekcie životného prostredia (SIŽP)

pri kontrolách kvality motorových palív

V nadväznosti na záväzné akty EU a podľa zákona č. 146/2023 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane ovzdušia“) je SIŽP (ďalej len „inšpekcia“) kontrolným orgánom, ktorý vykonáva odborný štátny dozor v oblasti ochrany ovzdušia, pri výkone ktorého dozerá ako kontrolované osoby plnia svoje povinnosti podľa zákona o ochrane ovzdušia. Podľa ustanovenia § 42 ods. 2, písm. k) zákona č. 146/2023 Z.z. o ochrane ovzdušia inšpekcia kontroluje plnenie povinností podnikateľa podľa § 37 zákona o ochrane ovzdušia; na tento účel zabezpečuje odber vzoriek paliva a ich analýzy.

Podľa ustanovenia § 37 ods. 1 zákona o ovzduší:

Právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ, ktorá uvádza na trh palivá, je v súlade s vykonávacím predpisom povinná:

- a) uvádzať na trh palivá na spaľovanie v stacionárnych zdrojoch alebo určené na pohon mobilných zdrojov, len ak spĺňajú ustanovené požiadavky na kvalitu palív,
- b) uvádzať na trh len palivá, ktoré spĺňajú požiadavky ustanovené vykonávacím predpisom; to sa nevzťahuje na odpady a palivá z nich vyrobené, ktoré sú určené na spaľovanie v spaľovniach odpadov alebo v zariadeniach na spoluspaľovanie odpadov,
- c) preukazovať kvalitu palív ustanoveným spôsobom,
- d) viesť prevádzkovú evidenciu o palivách v rozsahu ustanovenom vo vykonávacom predpise, predkladať ju každoročne do Národného emisného informačného systému v termíne do konca februára a poskytovať ustanovené údaje spotrebiteľom,
- e) umožniť orgánom dozoru podľa § 47 vykonávať kontrolu plnenia povinností podľa písmen a) až d) a odsekov 2 a 3 (týkajú sa druhotných palív).

Požiadavky na kvalitu palív sú určené vo vyhláske MŽP SR č. 251/2023 Z. z o kvalite palív (ďalej len „vyhláška“). Vo vyhláske a v jej prílohách č. 1 a 2 sú ustanovené aj požiadavky na kvalitu motorových palív. Jedná sa o nasledovné požiadavky (parametre) zamerané:

1. Na kvalitu automobilového benzínu

Oktánové číslo výskumnou metódou, oktánové číslo motorovou metódou, tlak pár pre letné obdobie, destilácia (odparené percento do 100 °C, odparené percento do 150 °C) obsah uhľovodíkových skupín: (olefíny, aromáty, benzén), obsah kyslíka, obsah kyslíkatých zlúčenín: (metanol, etanol, izopropylalkohol, terc-butylalkohol, izo-butylalkohol, étery obsahujúce 5 a viac atómov uhlíka v molekule), iné kyslíkaté zlúčeniny, obsah síry a obsah olova.

2. Na kvalitu motorovej nafty

Cetánové číslo, hustota pri 15 ° C, destilácia - 95 % získanej pri 360°C, polycyklické aromatické uhľovodíky, obsah síry a obsah metylesterov mastných kyselín.

Teda SIŽP zabezpečuje výlučne analýzy týchto parametrov motorových palív, ktoré sú ustanovené citovanou vyhláškou. Nedodržanie limitných hodnôt ustanovených parametrov môže totiž mať vplyv na kvalitu ovzdušia, preto kontroly kvality motorových palív sú vykonávané len za účelom ochrany ovzdušia. **Všetky ostatné parametre ako napr. vzhľad, nečistoty atď. SIŽP nekontroluje.**

S podozrením na porušenie práv spotrebiteľa vo veci ostatných parametrov motorových palív sa môže spotrebiteľ obrátiť na príslušný orgán štátnej správy, ktorým je Slovenská obchodná inšpekcia alebo Colný úrad.

Odbery a analýzy motorových palív sú zabezpečované dodávateľským spôsobom na základe zmluvy o dielo s akreditovaným subjektom, ktorý bol víťazom verejného obstarávania podľa zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa príslušných právnych predpisov a noriem SIŽP zabezpečuje odbery a analýzy v troch etapách počas roku nasledovne:

- zimné odbery sú od 1.1. do 28.2. bežného roku,
- letné odbery sú od 15.4. do 30.9. bežného roku,
- zimné odbery sú od 16.11 do 31.12. bežného roku,

v ktorých vykonáva prostredníctvom územné príslušných inšpektorátov v Bratislave, Banskej Bystrici, Žiline a v Košiciach za účasti zástupcov akreditovaného laboratória odbery motorových palív podľa normy STN EN 14 274/AC *Monitorovací systém kvality palív (FQMS)*. Podľa tejto normy je vytvorený model regiónu, ktorý v našom prípade tvorí celé územie Slovenskej republiky a je zostavený zoznam čerpacích staníc s počtom výdajných stojanov, druhmi a množstvami predaných motorových palív. Na základe týchto údajov je stanovené minimálne množstvo vzoriek každého druhu motorových palív, zvlášť pre letné a zvlášť pre zimné obdobie, ktoré je potrebné aj na analýzu a reprezentatívne vyhodnotenie monitorovacieho systému.

Inšpekcia odbery za jednotlivé obdobia vykonáva v plánovaných termínoch (zosúladené s akreditovaným laboratóriom) postupne v každom kraji zvlášť podľa požiadaviek normy.

V prípade, ak sú na inšpekciu doručené podnety na nekvalitné motorové palivá na čerpacích staniciach, inšpekcia ich zaraďuje do zoznamu odberov, ktoré sa vykonajú v najbližšom plánovanom období v príslušnom kraji a zabezpečí ich odbery a analýzy za účelom preverenia ich súladu s vyššie uvedenými predpismi v oblasti ochrany ovzdušia, teda nie v oblasti ochrany spotrebiteľa. O výsledku kontroly je informovaná osoba, ktorá podnet podala.

V Bratislave dňa 11.10.2023